

Reçu CLT / CIH / ITH	
Le	29 SEP. 2017
N°	0448

Unofficial translation

**MINISTRY OF CULTURE AND INFORMATION
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
DECREE**

No 50 dated by 01.03.2013, Astana

Concerning the approval of the National Intangible Cultural Heritage Register of the Republic of Kazakhstan

In accordance with the paragraph 1 of the article 12 of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, approved on 17 October 2003 in Paris, I hereby order:

1. To approve the annexed National Intangible Cultural Heritage Register of the Republic of Kazakhstan (from now on – the Register).
2. The Committee on Culture:
  - 1) With the purpose of submission of the Register to UNESCO, to forward it first to The National Commission of the Republic of Kazakhstan for UNESCO and ISESCO;
  - 2) To conduct work on further updating and managing the Register.
3. To charge the Vice-Minister A. Buribayev with the authority of controlling the proper implementation of this Decree.
4. To put this Decree into force from the day of its official signing.

The Minister   (*signature and stamp*)   **M. Kul-Mukhammed**

БҰЙРЫҚ

50 № 21.03.2013

Астана қаласы

Reçu CLT / CIN / ITH

Le 31 MARS 2017

N° 0164

ПРИКАЗ

город Астана

**Қазақстан Республикасының
материалдық емес мәдени мұрасының
Ұлттық тізімін бекіту туралы**

2003 жылы 17 қазанда Париж қаласында қабылданған «Материалдық емес мәдени мұраны қорғау туралы» конвенцияның 12-бабының 1) тармағына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының материалдық емес мәдени мұрасының Ұлттық тізімі (бұдан әрі - Тізім) бекітілсін.

2. Мәдениет комитеті:

1) ЮНЕСКО-ға ұсыну мақсатында Тізімді Қазақстан Республикасының ЮНЕСКО және ИСЕСКО істері жөніндегі Ұлттық комиссиясына жолдасын;

2) Тізімді одан әрі толықтыру мақсатында тиісті жұмыстарды жүргізісін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау вице-министр А. Бөрібаевқа жүктелсін.

4. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Министр

М. Құл-Мұхаммед

NATIONAL LIST

of the intangible cultural heritage of the Republic of Kazakhstan

№	Name of an element	Category of an element/ ICH domain
1	Nauryz	Social practices, rituals and festive events
2	Hunting with birds of prey (Burkyts, eagles, hawks and etc.)	Knowledge and practices concerning nature and the universe
3	Aitys – art of music and poetic improvisation as a contest between akyns	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
4	Traditional knowledge and skills of manufacturing Kiyiz Yui/Yurt.	Traditional craftsmanship
5	Kazakh traditional art of performing dombra kuy	Performing arts
6	Art of music performance on Kazakh national stringed instrument Kobyz	Performing arts
7	Kazakh traditional art of singing	Performing arts
8	Batyr lan zhyry/ Heroic epics - Cycle of 50 Kazakh heroic epics: <ul style="list-style-type: none"> - Alpamys batyr - Kobylandy batyr - Yer targyn - Yer Edige - Kamar batyr - Karabek batyr - Kokshe batyr - Son of Kokshe Er Kosay - Son of Aisa Akhmet batyr - Alau batyr - Tama batyr - Karasay-kazy - Yer Zhanibek - Ensegei boily er Yessim - Aidos batyr - Zhetigen batyr - Sabalak Abylaikhan - Olzhash batyr - Kaby lan batyr - Myrza Satbek batyr - Orakty batyr - Bogenbay batyr - Kissa yer Kabanbay - Yer Zhassybay - Zhidebay batyr - Olzhabay batyr 	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 20px;"> Reçu CLT / CIH / ITH Le 31 MARS 2017 N° ..... <i>0164</i> ..... </div>

	<ul style="list-style-type: none"> - Otegen batyr - Rayimbek batyr - Zhanibek batyr - Myrky batyr - Barak batyr - Kokzharly Barak batyr - Bazar batyr - Berdikozha batyr - Zhantay batyr - Syrym batyr - Yer Azhibay - Arkalyk batyr - Yer Kenesary - Agybay batyr - Yessenkeldi batyr - Iman batyr - Zhankozha batyr - Sauryk batyr - Suranshy batyr - Bayseyit batyr - Myrzash batyr - Shayan batyr - Kozheke batyr - Beket batyr 	
9	Kyz Zhibek – Kazakh lyric and epic poem	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
10	The book of Korkyt Ata – Kazakh epic	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
11	Kazakh zergerligi – knowledge and skills of Kazakh traditional jewellery making	Traditional craftsmanship
12	Kokpar – Kazakh national horse-riding sports game	Knowledge and practices concerning nature and the universe
13	Kazakh kuresi – Kazakh national style of wrestling	Knowledge and practices concerning nature and the universe
14	Kiyiz basu – traditional art of manufacturing felt	Traditional craftsmanship
15	Besik – traditions of manufacturing and using Kazakh traditional baby cradle	Traditional craftsmanship
16	Kymyz – technologies of manufacturing and meaning of Kumys, Kazakh traditional dairy product made from fermented horse milk	Knowledge and practices concerning nature and the universe
17	Kozy Korpesh – Bayan Sulu -	Oral traditions and expressions,

	Kazakh lyric and epic poem	including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
18	Zhetigen – technologies of manufacturing traditional polycord stringed musical instrument and art of performing on it	Performing arts
19	Sybyzgy – technologies of manufacturing traditional wind musical instrument and art of performing on it	Performing arts
20	Shankobyz – technologies of manufacturing traditional reed musical instrument and art of playing on it	Performing arts
21	Orteke – Kazakh traditional art of music puppetry	Performing arts
22	Kara Zhorga – folk dance	Performing arts
23	Terme – singing and recitative genre of Kazakh folklore	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
24	Komei – Kazakh traditional art of throat singing and reciting	Performing arts
25	Togyzkumalak/9 stones – Kazakh traditional board game	Knowledge and practices concerning nature and the universe
26	Kazakh traditional art of carpet weaving	Traditional craftsmanship
27	Shubat – technologies of manufacturing and meaning of the national dairy product Shubat made of camel milk	Knowledge and practices concerning nature and the universe
28	Kara Olen – genre of lyric singing	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
29	Baksy Saryny – ritual ceremonial song of Kazakh shamans, followed by dancing	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
30	Keste – Kazakh embroidery on various materials	Traditional craftsmanship
31	Tekement – tradition of manufacturing felt carpet	Traditional craftsmanship
32	Teri ondeu – traditions and technologies of manufacturing leather products	Traditional craftsmanship
33	Er-turman – technologies of manufacturing horse harnesses	Traditional craftsmanship
34	Asyk – national game	Knowledge and practices

		concerning nature and the universe
35	Kazakh national cousine	Knowledge and practices concerning nature and the universe
36	Shildekhana – Kazakh ceremonies related to the birth of a child: <ul style="list-style-type: none"> - Besik toyi - Kyrkynan shygaru - Tusau kesu - Ashamayga mingizu 	Social practices, rituals and festive events
37	Betashar – Kazakh wedding ceremonies: <ul style="list-style-type: none"> - qoshtasu - synsu - betashar - toybastar - zhar-zhar 	Social practices, rituals and festive events
38	Zhoktau – funeral rites <ul style="list-style-type: none"> - estirtu - konil aitu - korisu - zhoktau - aryzdasu 	Social practices, rituals and festive events
39	Sayis – national horse-racing games: <ul style="list-style-type: none"> - Audaryspak - Kyz kuu - Tenge alu - Zhaby atu - Zhorga zharys 	Knowledge and practices concerning nature and the universe
40	Sheshendik sozder – oratory skills	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
41	Kazakh traditional wearing – technologies of manufacturing and meaning: <ul style="list-style-type: none"> - Saukele - Klmeshek - Taqiya - Shapan and etc. 	Traditional craftsmanship
42	Kazakhtyn zhylnamasy – Kazakh calendar of 12-year animal cycle	Knowledge and practices concerning nature and the universe
43	Anecdotes and tales of Kozhanassy/Hodja Nasreddin	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage

44	"Keroglu" epic	Oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
45	Traditional folk games <ul style="list-style-type: none"> - Bes tas - Tympi - Sokyr teke - Ak suyek - Altybakan - Akterek pen kok terek - Other 	Social practices, rituals and festive events
46	Art of manufacturing Kazakh music instrument Dombra	Traditional craftsmanship
47	«Traditional spring festive rites of Kazakh horse breeders: Bie bailau, Aigyr kosu, Kymyz muryndyk»	Social practices, rituals and festive events
48	"Heritage of Korkyt Ata: epic culture and music"	Performing arts

Қазақстан Республикасының материалдық емес мәдени мұрасының ұлттық тізімі

№ п/п	Наименование элемента	Категория элемента нематериального культурного наследия (НКН)
1	Наурыз	Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар
2	Құсбегілік (бүркіт, сұңқар т.б.)	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
3	Айтыс	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
4	Киіз үй мен оның бұйымдарын жасау дәстүрі	Дәстүрлі кәсіпке қатысты білімдер мен дағдылар
5	Қазақтың дәстүрлі домбыра күй өнері	Орындаушылық өнер
6	Қобызда орындау өнері	Орындаушылық өнер
7	Қазақтың дәстүрлі ән өнері	Орындаушылық өнер
8	<p>Батырлар жыры –</p> <ul style="list-style-type: none"> - Алпамыс батыр - Қобыланды батыр - Ер тарғын - Ер Едіге - Қамбар батыр - Қарабек батыр - Көкше батыр - Көкшенің ұлы Ер Қосай - Айсаның ұлы Ахмет батыр - Алау батыр - Тама батыр - Қарасай-Қази - Ер Жәнібек - Еңсегей бойлы ер Есім - Айдос батыр - Жетіген батыр - Сабалақ Абылай хан - Олжаш батыр - Қабылан батыр - Мырза Сәтбек батыр - Орақты батыр - Бөгенбай батыр - Қисса ер Қабанбай - Ер Жасыбай - Жидебай батыр - Олжабай батыр - Өтеген батыр 	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары

	<ul style="list-style-type: none"> - Райымбек батыр - Жәнібек батыр - Мырқы батыр - Барақ батыр - Көкжарлы Барақ батыр - Базар батыр - Бердіқожа батыр - Жантай батыр - Сырым батыр - Ер Әжібай - Арқалық батыр - Ер Кенесары - Ағыбай бытар - Есенкелді батыр - Иман батыр - Жанқожа батыр - Саурық батыр - Сұраншы батыр - Байсейіт батыр - Мырзаш батыр - Шаян батыр - Қожеке батыр - Бекет батыр 	
9	Қыз Жібек	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
10	Қорқыт Ата кітабы	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
11	Қазақтың зергерлік өнері	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
12	Көкпар	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
13	Қазақ күресі	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
14	Киіз басу	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
15	Бесікті жасау және пайдалану дәстүрі	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
16	Қымызды дайындау дәстүрі	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
17	Қозы Көрпеш – Баян сұлу	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу

		нысандары
18	Жетігенде орындау өнері	Орындаушылық өнер
19	Сыбызғыда орындау өнері	Орындаушылық өнер
20	Шаңқобызда орындау өнері	Орындаушылық өнер
21	Ортеке	Орындаушылық өнер
22	Қара жорға биі	Орындаушылық өнер
23	Терме	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
24	Көмей	Орындаушылық өнер
25	Тоғызқұмалақ	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
26	Қазақтың дәстүрлі кілем тоқу өнері	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
27	Шұбатты дайындау дәстүрі	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
28	Қара өлең	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
29	Бақсы сарыны	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
30	Кесте	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
31	Текемет жасау дәстүрі	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
32	Тері өндеу дәстүрі	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
33	Ер-тұрман жасау	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен дағдылар
34	Асық ойыны	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
35	Қазақ ұлттық тағамдары	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
36	Шілдеhana - бесік тойы - қырқынан шығару	Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар

	<ul style="list-style-type: none"> - тұсау кесу - ашамайға мінгізу 	
37	Беташар: <ul style="list-style-type: none"> - қоштасу - сыңсу - беташар - тойбастар - жар-жар 	Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар
38	Жоқтау: <ul style="list-style-type: none"> - естірту - көңіл айту - көрісу - жоқтау - арыздасу 	Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар
39	Сайыс: <ul style="list-style-type: none"> - аударыспақ - қыз қуу - теңге алу - жамбы ату - жорға жарыс 	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
40	Шешендік сөздер	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
41	Қазақтың ұлттық киімдері: <ul style="list-style-type: none"> - сәукеле - кимешек - тақия - шапан т.б. 	Дәстүрлі кәсіпке қатысты білімдер мен дағдылар
42	Қазақтың жылнамасы	Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар
43	Қожанасырдың әзіл әнгімелері	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
44	Көрұғлы эпосы	МЕММ-ның таратушысы ретінде тілді қоса алғанда, ауызша айту дәстүрлері мен айтылу нысандары
45	Дәстүрлі балалар және жасөспірімдер ойындары («Бес тас» «Тымпи», «Соқыр теке», «Ақ сүйек», «Алтыбақан», «Ақ терек пен көк терек» и др.)	Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар
46	Қазақтың дәстүрлі домбыра аспабын жасау қолөнері	Дәстүрлі қолөнермен байланысты білімдер мен

		дағдылар	
47	Қазақ жылқышыларының дәстүрлі көктемгі мерекелік әдет-ғұрыптары: бие байлау, айғыр қосу, қымызмұрындық»	Әдет-ғұрыптар, мейрамдар	салттар,
48	«Қорқыт Ата мұрасы: эпикалық мәдениет және музыка»	Орындаушылық өнер	

(Russian)

НАЦИОНАЛЬНЫЙ СПИСОК

нематериального культурного наследия Республики Казахстан

№ п/п	Наименование элемента	Категория элемента нематериального культурного наследия (НКН)
1	Наурыз	Обычаи, обряды и празднества
2	Құсбегілік (бүркіт, сұңқар т.б.) - соколиная охота	Знания и обычаи, относящиеся к природе
3	Айтыс – песенно-поэтическое состязание акынов	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
4	Киіз үй – юрта, оригинальное казахское жилище переносного типа. Традиция его изготовления и её внутреннего убранства	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
5	Қазақтың дәстүрлі домбыра күй өнері – Казахский традиционный домбровский кюй	Исполнительское искусство
6	Қобыз – смычковый музыкальный инструмент и искусство игры на ней	Исполнительское искусство
7	Қазақтың дәстүрлі ән өнері – Казахское традиционное песенное искусство	Исполнительское искусство
8	Батырлар жыры – цикл из 50-ти казахских героических эпосов: - Алпамыс батыр - Қобыланды батыр - Ер тарғын - Ер Едіге - Қамбар батыр - Қарабек батыр - Көкше батыр - Көкшенің ұлы Ер Қосай - Айсаның ұлы Ахмет батыр - Алау батыр - Тама батыр - Қарасай-Қази - Ер Жәнібек - Еңсегей бойлы ер Есім - Айдос батыр - Жетіген батыр - Сабалақ Абылай хан - Олжаш батыр - Қабылан батыр - Мырза Сәтбек батыр - Орақты батыр	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН

	<ul style="list-style-type: none"> - Бөгенбай батыр - Қисса ер Қабанбай - Ер Жасыбай - Жидебай батыр - Олжабай батыр - Өтеген батыр - Райымбек батыр - Жәнібек батыр - Мырқы батыр - Барақ батыр - Көюкарлы Барақ батыр - Базар батыр - Бердіқожа батыр - Жантай батыр - Сырым батыр - Ер Әжібай - Арқалық батыр - Ер Кенесары - Ағыбай бытар - Есенкелді батыр - Иман батыр - Жанқожа батыр - Саурық батыр - Сұраншы батыр - Байсейіт батыр - Мырзаш батыр - Шаян батыр - Қожеке батыр - Бекет батыр 	
9	Қыз Жібек – казахская лирико-эпическая поэма	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
10	Қорқыт Ата кітабы – казахская эпическая поэма	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
11	Қазақтың зергерлік өнері – казахское ювелирное искусство	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
12	Көкпар – казахская национальная конно-спортивная игра	Знания и обычаи, относящиеся к природе
13	Қазақ күресі – казахская национальная борьба	Знания и обычаи, относящиеся к природе
14	Киіз басу – традиция изготовления войлока	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
15	Бесік – традиция изготовления и использования казахской колыбели	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
16	Қымыз – кумыс, казахский	Знания и обычаи, относящиеся к

	кисломолочный продукт из кобыльего молока и способы его изготовления	природе
17	Қозы Көрпеш – Баян сұлу – казахская лирико-эпическая поэма.	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
18	Жетіген – многострунный щипковый музыкальный инструмент и искусство игры на ней	Исполнительское искусство
19	Сыбызғы – духовой музыкальный инструмент и искусство игры на ней	Исполнительское искусство
20	Шаңқобыз – язычковый музыкальный инструмент и искусство игры на ней	Исполнительское искусство
21	Ортеке – казахское традиционное кукольно-музыкальное искусство	Исполнительское искусство
22	Қара жорға – казахский народный танец	Исполнительское искусство
23	Терме – песенно-речитативный жанр казахского фольклора	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
24	Көмей – традиционное казахское песенно-речитативное горловое песнопение	Исполнительское искусство
25	Тоғызқұмалақ – казахская традиционная настольная игра	Знания и обычаи, относящиеся к природе
26	Қазақтың дәстүрлі кілем тоқу өнері – традиционное казахское ковроткачество	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
27	Шұбат – национальный кисломолочный продукт из верблюжьего молока и способы его изготовления	Знания и обычаи, относящиеся к природе
28	Қара өлең – традиционная казахская поэзия	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
29	Бақы сарыны – ритуальная церемониальная песня казахских шаманов, сопровождаемая танцами	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
30	Кесте – казахская вышивка на различных материалах	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами

31	Текемет – традиция изготовления войлочного ковра	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
32	Тері өндеу – традиционное изготовление изделий из кожи	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
33	Ер-тұрман – изготовление конной упряжи	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
34	Асық – национальная игра в асыки	Знания и обычаи, относящиеся к природе
35	Қазақ ұлттық тағамдары – казахская национальная кухня	Знания и обычаи, относящиеся к природе
36	Шілдеhana – казахские обряды, связанные с рождением ребенка: <ul style="list-style-type: none"> - бесік тойы - қырқынан шығару - тұсау кесу - ашамайға мінгізу 	Обычаи, обряды и празднества
37	Беташар – казахские свадебные обряды: <ul style="list-style-type: none"> - қоштасу - сыңсу - беташар - тойбастар - жар-жар 	Обычаи, обряды и празднества
38	Жоқтау – поминальные обряды <ul style="list-style-type: none"> - естірту - көңіл айту - көрісу - жоқтау - арыздасу 	Обычаи, обряды и празднества
39	Сайыс – национальные конно-спортивные игры: <ul style="list-style-type: none"> - аударыспақ - қыз қуу - теңге алу - жамбы ату - жорға жарыс 	Знания и обычаи, относящиеся к природе
40	Шешендік сөздер – мастерство красноречия	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
41	Қазақтың ұлттық киімдері: <ul style="list-style-type: none"> - сәукеле - кимешек - тақия - шапан т.б. 	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
42	Қазақтың жылнамасы -	Знания и обычаи, относящиеся к

	календарь 12-ти летнего животного цикла	природе и вселенной
43	Қожанасырдың әзіл әнгімелері - притчи Ходжи Насреддина	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
44	Көрұғлы – эпос («Кёролу»)	Устные традиции и формы выражения, включая язык в качестве носителя НКН
45	Дәстүрлі балалар және жасөспірімдер ойындары – традиционные детские и юношеские игры («Бес тас» «Тымпи», «Соқыр теке», «Ақ сүйек», «Алтыбақан», «Ақ терек пен көк терек» и др.)	Обычаи, обряды, празднества
46	Қазақтың дәстүрлі домбыра аспабын жасау қол өнері - искусство изготовления традиционного казахского музыкального инструмента домбыра	Знания и навыки, связанные с традиционными ремеслами
47	«Традиционные весенние праздничные обряды казахских коневодов: бие байлау, айгыр косу, кымызмурындык»	Обычаи, обряды и празднества
48	«Наследие Коркыт Ата: эпическая культура и музыка»	Исполнительское искусство

Reçu CLT / CIH / ITH	
Le	- 9 OCT. 2017
N°	C475

English version

Inventory Card of the ICH Element

1. Name of the element

Kazakh version: Қазақ жылқы өсірушілерінің көктемгі мерекелік салт-дәстүрлері (*бие байлау, айғыр қосу және қымыз мұрындық*)

Russian version: Традиционные весенние праздничные обряды казахских коневодов (*бие байлау, айғыр қосу и кымыз мұрындық*)

English version: Traditional spring festive rites of the Kazakh horse breeders (*biye baylau, ayghyr kosu and kymyz murundyk*)

2. Element's inventory number and date of registration

Inventory No 47, registered on the 23 December 2016

3. Category and sub-category of the element

- Social practices, rituals and festive events
- Knowledge and practices concerning nature

4. Geographic location and range of the element

At present, a place of the most complete display of the element, clearly expressed in a form of important social event traditionally involving not only all local population, but also numerous guests from all adjacent rural areas, is Terisakkan Village in Terisakkan Rural Area of Ulytau District of Karaganda Oblast. In total, all the North of Ulytau District, including the rural areas of Terisakkan, Amangheldy, Shenber and Karakenghir, is the most representative part of the historic area of the formerly widespread Kazakh steppe traditional herd horse breeding, where dispersed, often incomplete but sustainable manifestations of the element are met up to our days. Separate component parts of the element are found not only in Central but also in the other regions of Kazakhstan as well, wherever the traditional forms of horse breeding still survive.

5. A. Name of communities, groups and individuals concerned

1. Hereditary horse breeders, their families and other community members of Terisakkan Village (Terisakkan Rural Area, Ulytau District, Karaganda Oblast);
2. Horse breeders and their families in Amangheldy, Shenber and Karakenghir Rural Areas in Ulytau District of Karaganda Oblast;

The concerned stakeholders are also the Administration of Ulytau District, the Administration of all above-mentioned Rural Areas and the National Historic, Cultural and Natural Reserve-Museum "Ulytau".

B. Participation of communities, groups and individual bearers in the inventorying of the element

The initiators and the immediate participants of the element's inventorying were its bearers Turysbek Muratov, Ayan Rakhymbekov, Sarsenbai Tuskeyev, Kozhantai Suraganov and Zhamshit Turganbekov (hereditary horse breeders, the representatives of Terisakkan local community). Teachers of the Terisakkan Secondary School No 9 and the staff members of the National Historic, Cultural and Natural Reserve-Museum "Ulytau" also have contributed in the inventorying of the element.

6. Description of the element

The element includes three calendar festive rites:

biye baylau – the separation of milking mares from herds, or the "first milking holiday";

ayghyr kosu – the adjoining stallions in herds, or the "stallion's wedding"; and

kymyz muryndyk – the start of preparing and drinking koumiss, or the "first koumiss festival".

These festive rites are directly related to the year-round working horse breeding cycle developed by the Kazakh steppe nomads since ancient times and conditioned by climatic, geographical, historical, economic and cultural characteristics of the region. The nomads, since the old days, accompanied almost all their important events – such as the change of seasonal pastures, the pairing of domestic animals and the receiving of their offspring, and the getting of dairy products – by festivals with rites reflecting the religious and magical ideas of nomadic population connected with breeding cattle and horses, based on the knowledge concerning nature and shaped through ages of domestic animal breeding experience. For the Kazakh horse breeders, the most important of these events have always been exactly spring festive rites – *biye baylau*, *ayghyr kosu* and *kymyz muryndyk*. They are inseparably linked to each other, marking the beginning of a new annual horse breeding production cycle and representing an integral part of the Kazakh people's living intangible cultural heritage, being preserved and transmitted from generation to generation. Depending on weather conditions, they start in late April or early May and end in the middle or in the second half of May, but the preparation for them goes on throughout the year.

7. Modes of transmission of the element

The tradition of *biye baylau*, *ayghyr kosu* and *kymyz muryndyk* spring festive rites is transmitted from generation to generation both within families (from parents to children) and within local communities bound by common place of residence and common business interests, so that the festive rites and customs of the traditional horse breeding involve not only the horse breeders' families, but also all the local population.

In order to safeguard, promote and transmit the element through mobilizing both formal and non-formal education, at present in the Terisakkan Secondary School No 9 they are going to create a museum devoted to the traditional horse breeding, organize the out-of-school training course for the young horse breeders, and also work on the proposals for the introduction of relevant amendments and additions to the existing school programmes.

8. Level of the element's viability

- high
- average
- low
- very low

9. Are there threats to the element's viability and a need in its urgent safeguarding?

- No
- Yes

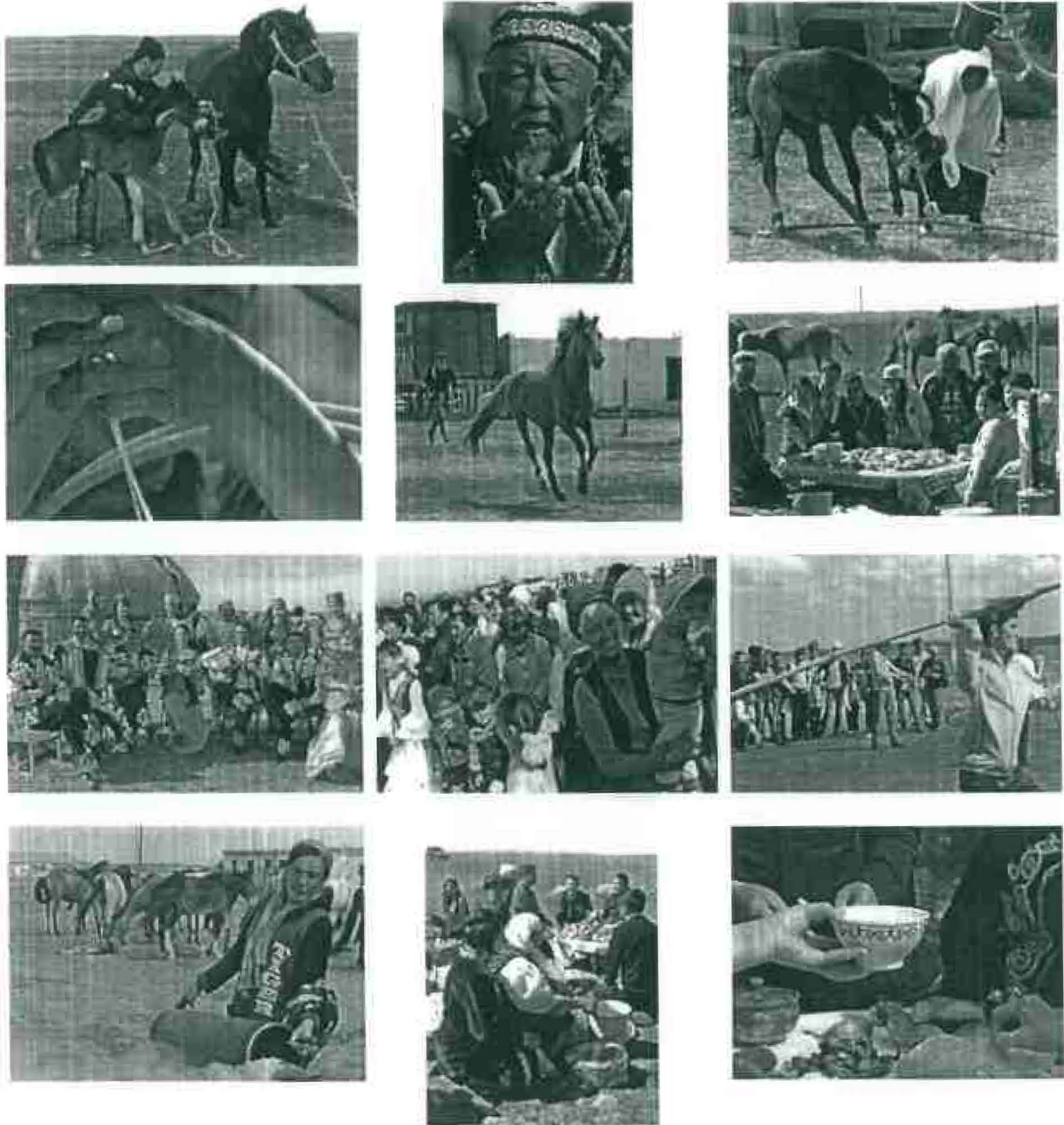
10. Availability of photo, video and audio materials

- photo audio
- video

11. Responsible organization, institution, state agency

National Historic, Cultural and Natural Reserve-Museum «Ulytau» of the Ministry of Culture and Sports of the Republic of Kazakhstan. Director: Kozhakhmetov B. S., Tel.: 8-710-352-13-42; +7-777-570-76-16; e-mail: camel62@mail.ru

Note: This inventory card was first completed in Russian on 02-04 May 2015 and then updated on 20 March 2017. It was translated into English in August 2017.

I hereby certify that the above information represents the extract from the inventory documentation of the ICH elements of Kazakhstan registered in the National Register.

 Khanzada Yessenova
 Chairperson, National Committee of the Republic of Kazakhstan
 for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

19 September 2017

Reçu CLT / CIN / ITN	
Le	- 9 OCT. 2017
N°	0975

(Kazakh version of the Inventory Card)

Қазақша нұсқасы

Рухани мәдени мұра элементінің инвентарлық картасы

1. Элемент атауы

Қазақша: Қазақ жылқы өсірушілерінің көктемгі мерекелік салт-дәстүрлері (*бие байлау, айғыр косу және қымыз мұрындық*)

Орысша: Традиционные весенние праздничные обряды казахских коневодов (*бие байлау, айғыр косу и кымыз муриндық*)

Ағылшынша: Traditional spring festive rites of the Kazakh horse breeders (*biye baylau, ayghyr kosu and kymyz muryndyk*)

2. Элементтің инвентарлық нөмірі және тіркелген күні

Инвентарлық № 47, тіркелген күні 23 желтоқсан 2016 ж.

3. Элементтің санаты / кіші санаты

- Әдет-ғұрыптар, салттар, мейрамдар
- Табиғат пен ғаламға қатысты білімдер мен әдет-ғұрыптар

4. Элементтің географиялық орналасуы мен таралу ауқымы

Бүгінгі таңда элементтің неғұрлым толық көрінер орны (дәстүрлі түрде тек жергілікті тұрғындар ғана емес, сонымен қатар көрші ауылдық округтерден келген қонақтар да дайындалуға және өткізуге ат салысатын әлеуметтік мәні бар оқиға ретінде айқын танылған) Қарағанды облысының Терісаққан ауылдық округіне қарасты Терісаққан ауылы болып табылады.

Тұтастай алғанда, Терісаққан, Амангелді, Шеңбер және Қаракеңгір ауылдық округтерін қамтыған Қарағанды облысы Ұлытау ауданының барлық солтүстік бөлігі – қазақ даласының табынды дәстүрлі жылқы шаруашылығы тараған тарихи қалыптасқан таралу ареалының анағұрлым репрезентативтік бөлігі, онда элементтің бытыраңқы, көп жағдайда толық емес тұрақты көрінісі күні бүгінге дейін кездеседі. Элементті құрайтын жекелеген бөлшектердің көрінісі жылқы шаруашылығының дәстүрлі түрлері сақталған Орталық Қазақстан және Қазақстанның басқа да аймақтарында кездеседі.

5. А. Мүдделі қауымдастықтардың, топтардың және жеке тұлғалардың атауы

1. Жылқышылар әулеті, олардың отбасылары және Қарағанды облысы, Ұлытау ауданы, Терісаққан ауылдық округіне қарасты Терісаққан ауылының басқа да тұрғындары;

2. Қарағанды облысы, Ұлытау ауданы Амангелді, Шеңбер және Қаракеңгір ауылдық округтерінің жылқышылары.

Ұлытау ауданының әкімдігі, жоғарыда аталған ауылдық округтердің әкімдіктері және «Ұлытау» Ұлттық тарихи-мәдени және табиғи мұражай-қорығы да қызығушы тараптар болып табылады.

Б. Элементтерді түгендеуге қауымдастықтардың, топтардың және бұқаралық ақпарат құралдарының қатысуы

Осы элементті түгендеудің бастамашылары мен тікелей жақтаушылары – жергілікті халық өкілдері, жылқы шаруашылығымен айналысатын жылқышылар әулеті - Тұрысбек Мұратов, Аян Рахымбеков, Сәрсенбай Тускеев, Қожантай Сұрағанов және Жәмшит

Тұрғанбековтер. Сонымен қатар, элементті түгендеуге Терісаққан ауылы № 9 орта мектебінің мұғалімдері мен «Ұлытау» Ұлттық тарихи-мәдени және табиғи мұражай-қорығы қызметкерлері де қатысты.

6. Элемент сипаты

Үш күнтізбелік мерекелік салттан тұрады:

бие байлау – үйірден сауылатын биелерді бөліп шығару, немесе «алғашқы сауын мейрамы»,

айғыр косу – айғырды табынға косу, немесе «айғыр косу мерекесі»,

қымыз мұрындық – қымызды дайындау және дәмін татып көру, немесе «алғашқы қымыз мейрамы».

Бұл мерекелік ғұрыптардың ерте кездерде қазақ даласындағы көшпенділерінде сол жердің табиғи, тарихи-жағырафиялық, мәдени-шаруашылық ерекшеліктеріне сай қалыптасқан күнтізбелік малшаруашылығы кезеңіне тікелей қатысы бар. Ерте замандарда барлық маңызды оқиғалар, атап айтқанда, маусымдық жайылымдардың ауысуы, күйек мезгілі, мал төлдету, ақтың молаю кезеңі-барлығы дерлік үй жануарларын өсіру, табиғат сырларын меңгеруде көп ғасырлық тәжірибесі қалыптасқан, жылқы және басқа да малдарды ұстауға байланысты көшпенді халыққа тән діни-магиялық танымдары бар көшпенділерде салттарға, ғұрыптарға, мерекелерге ұласатын болған. Қазақ жылқышылары үшін осы аталған оқиғалардың ішінде көктем кезіндемерекеге айналатын салттардың, бие байлау, айғыр косу, қымызмұрындықтың аңызы зор. Олар бір-бірімен ажырамас бірлікте. Олар жылқы өсірушіліктің жаңа жылдық кезеңінің басын белгілейді. Қазақ халқының жанды материалдық емес мәдени мұрасының ұрпақтан ұрпаққа жалғасуы мен сақталуының ажырамас бөлігін құрайды. Мұндай ғұрыптарды өткізу ауа-райына байланысты басталады. Сәуір айының соңында немесе мамыр айының алғашқы күндерінде бастылып, мамыр айының ортасында немес екінші жартысында аяқталады. Бірақ оған дайындық жылы бойы болады.

7. Элементті беру әдістері

Бие байлау, айғыр косу, қымыз мұрындық – көктемгі мерекелік салттарды өткізу ұрпақтан ұрпаққа берілетін, тек отбасында ғана емес (ата-анасынан баласына), руы, тұрған жері жағынан да ортақ мүдделерімен байанысты жергілікті қауымдастықтардың дәстүрі. Себебі жылқы шаруашылығының мерекелік дәстүрлері мен салттары тек жылқышы отбасыларын ғана емес, жергілікті халықты да қызықтырады.

Қалыпты және қалыпты емес білім беруді жұмылдыру арқылы элементті сақтау, дамыту және келесі ұрпаққа жеткізуге ықпал ету мақсатында бүгінгі таңда Терісаққан ауылы № 9 орта мектебінде жылқы шаруашылығының жергілікті өлкетану мұражайы құрылуда, жас жылқышылар үйірмелерін ұйымдастыру бастамасы көтерілуде, қолданыстағы оқу бағдарламаларына тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша ұсыныстар әзірленуде.

8. Элементтің өмір сүру деңгейі

- жоғары
- орташа
- төмен
- өте төмен

9. Элементтің өміршеңдігіне қауіп және оны шұғыл қорғау қажеттілігі бар ма?

Жоқ

Иә

10. Фотосурет, бейне, аудио материалдардың болуы

фото аудио

видео

11. Жауапты ұйым, институт, МО

ҚР Мәдениет және спорт Министрлігінің «Ұлытау» ұлттық тарихи-мәдени және табиғи қорық-мұражайы. Директор Кожаметов Б. С., ұялы телефон: 8-710-352-13-42; +7-777-570-76-16; e-mail: camel62@mail.ru

Реғу CLT / CIH / ITH
Le - 9 OCT. 2017
№ 0475

На русском языке

Инвентаризационная карта элемента НКН

1. Наименование элемента

На казахском языке: Қазақ жылқы өсірушілерінің көктемгі мерекелік салт-дәстүрлері
(бие байлау, айғыр косу және қымыз мұрындық)

На русском языке: Традиционные весенние праздничные обряды казахских коневодов
(бие байлау, айғыр косу и кымыз мурындық)

На английском языке: Traditional spring festive rites of the Kazakh horse breeders (biye baylau, ayghyr kosu and kymyz murynдық)

2. Инвентаризационный номер и дата регистрации элемента

Инвентаризационный № 47, зарегистрирован 23 декабря 2016 г.

3. Категория / суб-категория элемента

- Обычай, обряды и празднества
- Знания и обычай, относящиеся к природе

4. Географическое положение и диапазон распространения элемента

В настоящее время местом наиболее полного проявления элемента (ярко выраженного в форме социального значимого события, в подготовке и проведении которого традиционно участвует не только всё местное население, но и многочисленные гости из всех соседних сельских округов) является село Терисаккан Терисакканского сельского округа Улытауского района Карагандинской области. В целом, вся северная часть Улытауского района Карагандинской области, включающая как Терисакканский, так и Амангельдинский, Шенберский и Каракенгирский сельские округа, представляет собой наиболее репрезентативную часть исторически сложившегося ареала распространения традиционного казахского степного табунного коневодства, где разрозненные и часто неполные, но устойчивые проявления элемента встречаются до сегодняшнего дня. Проявления отдельных составляющих частей элемента также встречаются как в Центральном, так и в других регионах Казахстана, где еще сохраняются традиционные виды коневодства.

5. А. Название заинтересованных сообществ, групп и отдельных лиц

1. Потомственные коневоды, их семьи и другие жители с. Терисаккан Терисакканского сельского округа Улытауского района Карагандинской области;
2. Коневоды Амангельдинского, Шенберского и Каракенгирского сельских округов Улытауского района Карагандинской области;

Заинтересованными сторонами являются также акимат Улытауского района, акиматы вышеуказанных сельских округов и Национальный историко-культурный и природный заповедник-музей «Улытау»

В. Участие сообществ, групп и носителей в инвентаризации элемента

Инициаторами и непосредственными участниками инвентаризации данного элемента являются его носители – представители местного населения потомственные коневоды Турисбек Муратов, Аян Рахымбеков, Сарсенбай Тукеев, Кожантай Супаганов и Жамшит Турганбеков. В инвентаризации элемента также участвовали преподаватели средней школы № 9 с. Терисаккан и сотрудники Национального историко-культурного и природного заповедника-музея «Улытау».

6. Описание элемента

Элемент включает в себя три календарных праздничных обряда:

бие байлау – отделение дойных кобылиц от косяка, или «праздник первой дойки»,

айғыр косу – присоединение жеребца к табуну, или «свадьба жеребца», и

қымыз мұрындық – начало приготовления и употребления кумыса, или «праздник первого кумыса».

Эти обряды-празднества имеют непосредственное отношение к сложившемуся с древних времен у кочевников казахских степей календарному производственному животноводческому циклу, обусловленному природно-климатическими, историко-географическими и хозяйственно-культурными особенностями данного региона. В старину практически все важные события – такие, как смена сезонных пастбищ, случка животных, получение приплода, получение молочных продуктов – сопровождалась у кочевников празднествами с обрядами, сформированными вековым опытом разведения домашних животных и знаниями о природе, и отражавшими религиозно-магические представления кочевого населения, связанные с разведением лошадей и скота. Для казахов-коневодов важнейшими из этих событий всегда были именно весенние празднества-обряды – *бие байлау*, *айғыр косу* и *қымыз мұрындық*. Они неразделимо связаны друг с другом, знаменуют начало нового годового производственного коневодческого цикла и составляют неотъемлемую часть сохранившегося и передаваемого из поколения в поколение живого нематериального культурного наследия казахского народа. Проведение их начинается, в зависимости от погодных условий, с конца апреля или с первых дней мая и заканчивается в середине или во второй половине мая, но подготовка к ним ведется в течение всего года.

7. Методы передачи элемента

Традиция проведения весенних празднеств-обрядов *бие байлау*, *айғыр косу* и *қымыз мұрындық* передается из поколения в поколение как внутрисемейно (от родителей к детям), так и в рамках локальных сообществ, связанных общими интересами по роду деятельности и по месту жительства, поскольку праздничные обычаи и обряды традиционного коневодства вовлекают не только семьи коневодов, но и всё местное население.

В целях содействия сохранению, развитию и передаче элемента путем мобилизации формального и неформального образования, в настоящее время в с. Терисаккан в средней школе № 9 создается местный краеведческий музей коневодства, инициирована организация кружка юных коневодов, разрабатываются предложения по внесению соответствующих изменений и дополнений к существующим учебным программам.

8. Уровень жизнеспособности элемента

- высокий
- средний
- низкий
- очень низкий

9. Существуют ли угрозы жизнеспособности элемента и необходимость в его срочной охране

- Нет
- Да

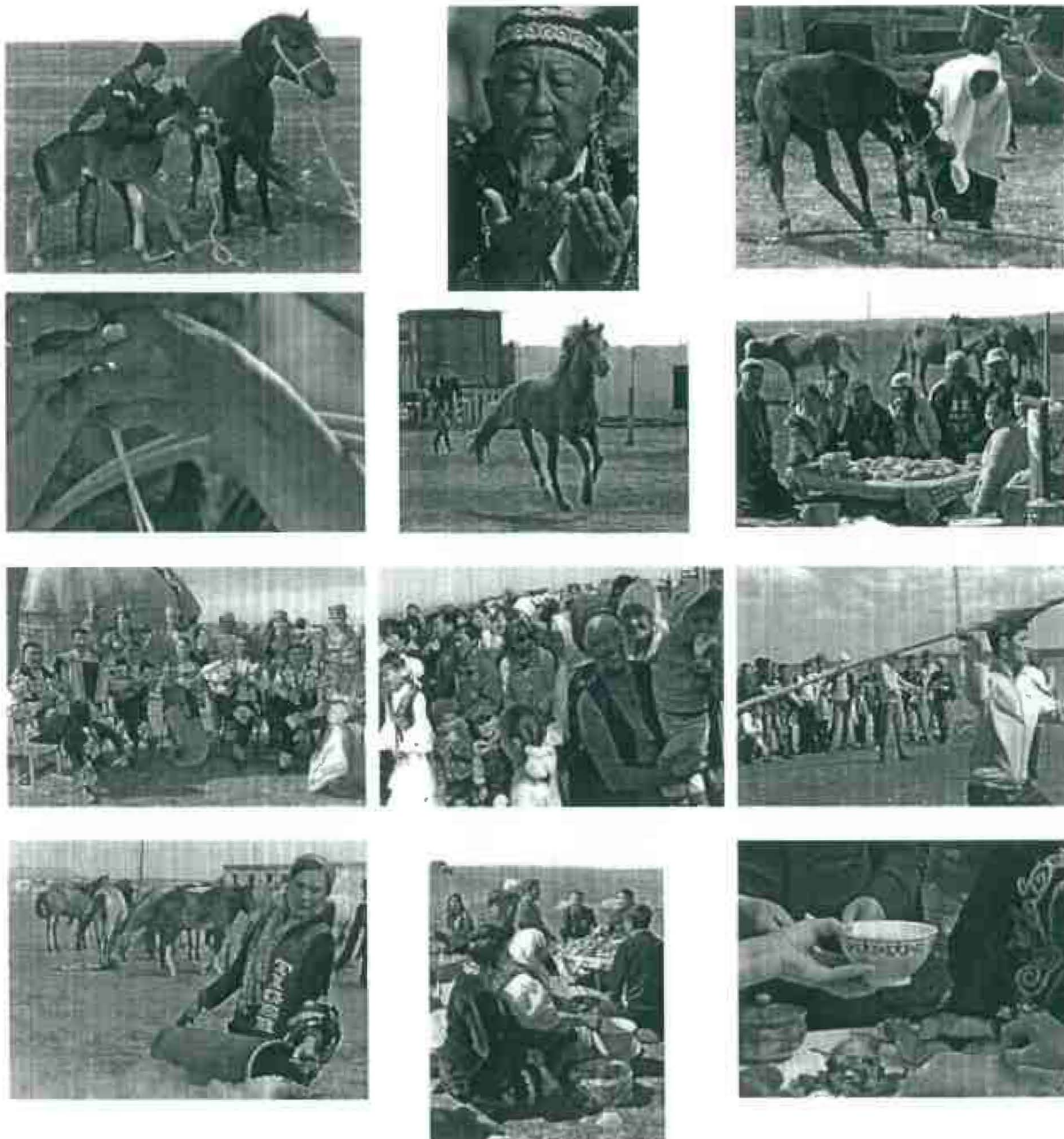
10. Наличие фото, видео, аудио материалов

- фото аудио
- видео

11. Ответственная организация, институт, ГО

Национальный историко-культурный и природный заповедник-музей «Улытау» Министерства культуры и спорта РК. Директор Кожаметов Б. С., тел.: 8-710-352-13-42; +7-777-570-76-16; e-mail: camel62@mail.ru

Примечание: Данная инвентаризационная карта первоначально была составлена на русском языке 02-04 мая 2015 г., а затем доработана 20 марта 2017г. В августе 2017 г. она была переведена на английский язык.

Настоящим удостоверяю, что вышеприведенная информация представляет собой выдержку из инвентарной документации элементов нематериального культурного наследия Казахстана, включенных в Национальный перечень.

Ханзада Есенова
Председатель Национального комитета Республики Казахстан
по охране нематериального культурного наследия

20 сентября 2017 г.